

מסכת תענית דף ה.

משנה - עד מתי שואלין את הגשמים? ר' יהודה - עד שיעבור הפסח

ר' מאיר - עד שיצא ניסן, שנאמר "ויורד לכם גשם מורה ומלקוש בראשון"

גמרא

א"ל רבי יצחק לרב נחמן הכי אמר רבי יוחנן...	א"ל רב נחמן לרבי יצחק...
<p>נתקיים מקרא זה של יורה בניסן בימי יואל בן פתואל שהיה רעב של שבע שנים ולא ירדו גשמים באדר, וירדו גשמים ראשונים דהיינו יורה באחד בניסן, והנביא אמר להם לזרוע, והם בטחו בה' ושמעו לנביא וזרעו ביום ב', ג', וד' במעט שהיה להם, ונעשה להם נס ונתגלו להם מה שעצרו העכברים בכתלים ומה שבחורי הנמלים ואכלו מהם, וביום ה' ירדו גשמים שנייה וביום ט"ז הקריבו העומר שתבואה הגדילה בששה חדשים גדילה ב"א יום, ועל אותו הדור נאמר: "הזורעים בדמעה" - שלא היה להם מה לאכול, "ברנה יקצורו". "הלוך ילך ובכה נשא משך הזרע" - שור כשהוא חורש בהליכתו בוכה שלא היה לו מה לאכול, "בא יבא ברנה" - בחזירתו אוכל שחת, שכשהוא זורע, מיד מתחלת ליגדל. "נושא אלומותיו" - קנה זרת, שיבולת פי שנים זרתים, וזה נס גדול שסתם קנה פי שלשה וארבעה בשבולת.</p>	<p>למה נאמר בפסוק שמורה בראשון (ניסן), הא מורה במרחשון היא?</p>
<p>שנה ראשונה אכלו מה שבבתיים. שניה אכלו מה שבשדות. שלישית אכלו בשר בהמה טהורה. רביעית אכלו בשר בהמה טמאה. חמישית אכלו בשר שקצים ורמשים. ששית אכלו מקצתם בשר בניהם ובנותיהם. שביעית אכלו בשר זרועותיהם.</p>	<p>מאי דכתיב, "כי קרא ה' לרעב וגם בא אל הארץ שבע שנים", מה אכלו בשבע שנות הרעב הללו?</p>
<p>אמר הקב"ה לישראל, לא אבוא בעיר לירושלים של מעלה עד שתהא בקרבך קדוש, עד שאבא לירושלים של מטה שיעשו ישראל מעשים טובים, ויבנה הקב"ה את ירושלים של מטה וישרה שכינתו בה. וידעינן שיש ירושלים של מעלה מהפסוק, "ירושלים (של מטה) הבנויה כעיר (אחרת דהיינו ירושלים של מעלה) שחבורה לה יחדיו.</p>	<p>מאי דכתיב "בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר", למה לא יבא בעיר אם בקרבך קדוש?</p>
<p>יש עבירה אחת שגורמת שיתבערו הכסילים רשעים בגיהנם, וזה ע"ז שאנו יודעים זה מג"ש, דכתיב כאן "הבלים" וכתיב בע"ז, "הבל המה מעשה תעתועים".</p>	<p>מאי דכתיב "ובאחת יבערו ויכסלו מוסר הבלים עץ הוא?"</p>
<p>יש עבירה אחת שהיא כשתים, שיש ב' רעות בהם, וזה ע"ז. שמצינו באומות העולם שעובדים האש ויש שעובדים מים, ואע"פ שידעינן שהמים מכבין את האש, אפ"ה לא המירו אלהים הפחותים, ואילו ישראל המירו בה' כשעבדו ע"ז, ועוד שהמירו ישראל את האמונה באלקי אמת באמונה של הבל בלא יועיל.</p>	<p>מאי דכתיב "כי שתים רעות עשה עמי" וכי שתי עבירות היו, והלא בנביא נאמר כ"ד עבירות (לישנא אחרינא, הלא עברו על כ"ד ספרי תנ"ך)?</p>

מסכת תענית דף ה

א"ל רבי יצחק לרב נחמן הכי אמר רבי יוחנן...	א"ל רב נחמן לרבי יצחק...
<p>זקנה קפצה עליו בשעה שאמר לו ה' "נחמתי כי המלכתי את שאול", ושמואל מתפלל על שאול שלא ימות בחייו, שכיון דכתיב "משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו" מצינו ששקולים הם, וכמו שלא ביטלו מעשה ידיהם של משה ואהרן, וזה יהושע, בחייהם, כן לא יתבטל מעשה ידיו של שמואל בחייו, וזה שאול. ולכן קפצה על שמואל זקנה שלא ירננו עליו אנשים מדמת זוטר שמא ח"ו עבירה היתה בו, ואח"כ מת שמואל, ואח"כ מת שאול במשך שתי שנים ומחצה.</p> <p>וכן מצינו בהפסוק "על כן חצבתי בנביאים הרגתים באמרי פי" שפעמים מתים, 'באמרי פי' שאמר ה' שימלוך דוד ולכן צריך שימות שאול, ועוד צריך שימות שמואל לפני שאול, ולכן מתים משום גזרה של ה' ולא משום מעשיהם של שמואל, שצדיק היה.</p>	<p>מאי דכתיב "ויהי כאשר זקן שמואל", והלא שמואל לא היה זקן, שימיו של שמואל היו נ"ב שנה?</p>
<p>(לא אמר מילתא בשעת סעודה שהכי אמר ר"י...) אין מסיחין בסעודה שמא יקדים קנה לושט ויבא לידי סכנה.</p> <p>(לאחר שסיימו לסעוד, אמר הכי אמר ר"י...) יעקב אבינו לא מת, ואע"פ שספדו וחנטו וקברו, היינו משום שסבורים היו שמת.</p> <p>ודרש זה מקרא "ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים", מקיש יעקב לזרעו, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים, וכמו שמצינו במצרים, "וירא ישראל..." ודרשינן ישראל זה יעקב אבינו.</p>	<p>לימא מר מילתא (כשהיו יושבים יחד בסעודה)</p>
<p>א"ר יצחק כל האומר רחב רחב מיד נעשה בעל קרי. א"ל רב נחמן אנא אמינא לה ואיני מרגיש כלום? א"ל רבי יצחק דוקא מי שיודעה ומכירה מתעורר לתאוה על ידי הזכרת שמה.</p>	
<p>כי הוה מיפטר רב נחמן מרבי יצחק, א"ל רב נחמן לרבי יצחק לברכו, וא"ל רבי יצחק אמשול לך משל למה"ד לאדם שהיה הולך במדבר והיה רעב ועיף וצמא, ומצא אילן שפירותיו מתוקין (לרעב) וצילו נאה (לעיף לנוח תחתיו) ואמת המים עוברת תחתיו (לצמא)...ובירך את האילן שכל נטיעות שנוטעין ממך יהיו כמותך, אף אתה (רבי נחמן) יש לך תורה עושר, ובנים, אלא יהי רצון שיהו צאצאי מעידך כמותך.</p>	